

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ
Виходить кожного четверга о 8-й год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневик у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 10\$000, піврічно 5\$000
Для Північної Америки 2\$500 дол.
Для Канади 2\$500 дол.
Для Аргентини 6 пезів.
Приймається оголошення по ціні 200 рс. від одного рядка 8 см. довгий одноразово або його місце.

PRACIA

Jornal semanal para os Uk-
rainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми України до скому
В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Зголошуйте Ваших синів до середньої школи.

Здавна відчувалася недостача нашої середньої школи, яка далаб змогу спосібнішим хлопцям добути вищу освіту, яка виплекалаб нашу рідну, місцеву інтелігенцію, котрої повну відсутність відчуваємо вже сьогодні діймаючо на кожному кроці.

Ніде правди діти, ми що до інтелігенції стоїмо в Бразилії на останньому місці, а наслідки цього такі, що наше значінне в Бразилії рівняється зеро. Наші земляки у Зеднаних Державах Півн. Америки, а таксамо і в Канаді, де наша еміграція молодша ніж бразилійська, зуміли справу елементарної і вищої освіти поставити на доволі кріпких основах і сьогодні вони виказують вже доволі значні кадри своїх місцевих інтелігентів (лікарів, адвокатів, професорів) і провідників. А в слів за тим і соціяльне, економічне, просвітне і політичне їх значінне кріпшає з кожним роком (в Канаді вже й існують українські депутати до провінціональних соймів) — словом Північно-американські Українці це вже політичний чинник над яким уряди не можуть

що сами своєю освітою і матеріяльними засобами не рижняться майже нічим від кольоністів на росах? Чи сі „інтелігенти“ — жандарі, котрі своєю неграмотністю, відсутністю всякого уміння поведення з людьми, а врешті погонєю за легкою наживою тільки компромітували нас і понижували нашу честь? Чи тих кількох відважніших, що ледви обтерлися об школу і зразу-ж довчилися до цього, що на свій нарід, на своїх неграмотних батьків наплювали? Хто? Не мали ми і не маємо досі своїх одиниць з більшою освітою і з якимось значіннем і тому не дивниця, що наше існування в Бразилії не є нікому відомим, та що наше життя не поступає під ніяким оглядом, а навпаки чи не повертається до гіршого. Півн. Америка якийсь час помагала собі інтелігенцією напливаючою з рідного краю — та і вона прийшла до пересвідчення, що їй треба інтелігенції, що виростає з американського місцевого ґрунту і взялася до продукування цієї інтелігенції. Ми в Бразилії не мали навіть старокраєвої інтелігенції, а як і мали, то зробили з нею доволі не потішаючі досвіди — і тому у нас потреба продукування своєї, місцевої інтелігенції так і кричить

чинити середню школу для хлопців враз з інтернатом, школу, яка подавалаб знанне по приписам програми бразилійських державних гімназій, поширеної до того навчанням своєї рідної мови, історії і культури. Така школа містилася в програмі Укр. Союзу в Бразилії, одначе досвід першого року існування Союзу дав наглядні докази, що Союз не скоро був би у змозі приступити до відчинення цієї школи — а час не стоїть, а потреба так і пече. І сій потребі йде на зустріч прудентопільський Ігуменат, даючи запоруку, що потреба буде заспокоєна.

Умови прийяття до інтернату вже відомі читачам і приходиться їх тільки вкортці пригадати.

Кандидати мусять мати достаточну підготовку з повної елементарної школи (4-ох клас) і мусять піддатися вступним іспитам, на основі котрих порішиться, чи кандидат зможе поступити до 1-шої гімназійної класи, чи мусить покищо відбути рік підготовчої науки до гімназії, чи взагалі його знанне до названої школи не дає йому кваліфікацій і не дає йому змоги до школи поступити.

Школа відчиняється в міс. лютому під цєю умовою, що зголошиться достаточна кількість кандидатів які своїми оплатами школу

дидата 70\$, а всі дальші по 50\$. Ученики доходять до школи платять за науку по 10\$ місячно, а таксамо 10\$ на вступний іспит і 10\$ одноразово на шкільний інвентар.

Кандидати мусять мати виправу в білу, постелі і одежі, як це було вже оголошеним, а таксамо мусять собі покупити на місці книжки і всі шкільні прибори.

Школою буде управляти проф. Карманський, при чому при допомозі другого вчителя буде подавати науку.

А тепер черга на батьків. Покажется, чи потреба школи була батьками і суспільством дійсно відчута, чи говоренне про її потребу впливало тільки з моди і охоти вдавати розумних.

Ждемо з оголошеннями до половини жовтня. Це треба мати на увазі, а то через звичайне: маю ще час — і цей почин може звестися ні нашо.

Зголошувати кандидатів на адресу: Convento dos padres Basilianos, Prudentopolis.

Одна промова в польських соймі.

(Промова посла Круліковського (комуниста) на засіданню Сойму дня 20 чер-

(в Канаді вже й існують українські депутати до провінціональних соймів) — словом Північно-американські Українці це вже політичний чинник, над яким уряди не можуть переходити до денного порядку. Инакше стоїть наша справа тут у Бразилії.

Тут ми находимося після 30-літнього нашого існування на становищі точнісінько такому, на якому найшлися зараз після того, як стали ногою на вільній бразилійській землі, то значить, ми далі становимо сіру масу без імени, без значіння, без поваги, масу, про існування котрої навіть тутешній уряд не відає.

Чи можна дивуватися тому? Ні трохи. Хто-ж мав виробити якесь значіння і повагу? хто мав задокументувати наше існування в Бразилії? Чи гурток цих торговців,

віль старокраєвої інтелігенції, а як і мали, то зробили з нею доволі не потішаючі досвіди — і тому у нас потреба продукування своєї, місцевої інтелігенції так і кричить з усієї сили. І це відчуває кожний розумнійший, хто не замкнув свого цілого світа на своєму шакрі і в стінах своєї шакари.

Знаємо чимало наших земляків, які радіб оддати своїх синів до середньої школи, та раз наука в тутешніх бразилійських колегіях надто коштовна, то знов відстрашує їх від цього досвід, який поробили вже деякі батьки з своїми синами, що ураз з добутем незначної освіти втратили своє національне серце, поробилися безбаченьками.

І йдучи на стрічу потребі, пекучій потребі, Ігуменат О. О. Василян в Прудентополі порішив від-

носу, Prudentopolis. йому кваліфікації і не дає йому змоги до школи поступити.

Школа відчиняється в міс. лютому під цю умовою, що зголошиться достаточна кількість кандидатів, які своїми оплатами школу зможуть утримати. І тому реченець до зголошувань кандидатів назначується до половини жовтня ц. р., щоб було доволі часу поробити відповідні приготування для поміщення учнів і для їх науки. Коли кількість кандидатів покажеться за малою, прийдеться намір закинути.

Кандидати платять на своє утримання в інтернаті 40\$ міс. і 10\$ міс. за науку, платні згори принаймні на протяг 3. місяців, а поверх того одноразово по 10\$ як вступну таксу іспитову і таксамо одноразово по 10\$ на покриття шкід в інвентарі. Значиться, перший, вступний місяць коштуватиме кан-

В. Підмогильний.

Іван Босий.

(Оповідання).

(Кінець).

У повіті стало неспокойно. З'являлись невідомі отамани, й молодь, здобувши приховану зброю, купчилися у ватаги та ховалась по ярах. Уночі розвінчувано рейки і грабовано потяги, що йшли шкереберть під косину. Круг міста утворилось зачароване коло, яке не міг переступити комуніст, чи радянський службовець, не наклавши головою. Життя якоесь пришикло, мов над землею нависла хмара.

І так тяглося, поки бунтливую округу не залито загонами війська, що пройшло, розчавлюючи всі ознаки повстання.

Були якісь невиявлені звязки між повстанням і людиною, що звала себе Іваном Босим. Він одіграв у йому таємничу роль. Переказувано, що він одвідував ватаги і благословив бандитів. Несподівано серед ночі він із'являвся в повстанському таборі, будив усіх і переливав свій запал їм у серця. А коли оточили його одного разу, він так запаморочив червоноармійців своєю мовою, що ті не тільки випустили його, але навіть частиною приєднались до повстанців.

Все це змусило, врешті, комітет партії окремо обговорити справу з Іваном Босим. Зроблено відповідну постанову й начміліції доручено її виконати.

— Це цікаво, — сказав той: — я ніколи ще не воював святих.

Вони зустрілись незабаром, коли начміліції з міліціонером повертався верхи з села, перевівши слідство про крадіжку. Міліціонер перший побачив Босого й, затримуючи коня, стурбовано промовив до начальника:

— Товаришу, он іде Босий...

Начміліції подивився в той бік і побачив за пів-гони високу людину, що, не хапаючись, сунулась на них, без шапки й без узуття. Він посміхнувся, помацав рукою револьвера, що висів йому збоку, і заєрнув коня назустріч Босому.

— Я маю до нього справу, — сміючись сказав він міліціонерові: — ач, яке опудало! Горобців би ним лякати на баштані!

Міліціонер непевно посміхнувся.

За кілька кроків до босого начальник міліції спинив коня, видобув револьвер і гукнув:

— Ти хто?!

Іван Босий теж іспинився, підвів голову й оналив начміліції своїм поглядом.

— Я Іван Босий, якого небо послало зняти людям полуду з очей. Великий Бог загартував мені душу й поклав на уста мені слова...

Він сказав те, що звичайно промовляв, зустрівшись з людьми, погляд йому вперто ловив очі начміліції, й того неприємно вразило висохле обличчя пророка й обурило певність, що з нею лилась його мова.

— Сховай собі Бога в кишеню! — зареготавши, гукнув він: — покажи документи! Де твоя посвідка?

Босий замовк на хвилину, а потім, ступивши до начміліції раптом підніс угору руки.

— Бог мені посвідка й захист, ім'я його записане на мойому чолі.

Іхні погляди, врешті, зустрілись, і здивований начміліції перестав сміятись. Він побачив, що тут має бути якась дивна боротьба, зовсім не схожа на ті, що їх йому доводиться досі мати. Іхні погляди схрестились, як шпади, й вони напружено дивились один-одному ввічі. За хвилину начміліції почув, що в'януть його очі і благається його душа. Він затремтів, ніби падаючи, перед ним потьмаріло, й він сам ніби потопав у сухих хвилях, що падали йому на голову, як розпечений пісок. Тоді скрививши обличчя, він з'єднавши усі сили й наставив револьвер на груди пророка.

Коутик клацнув, а пострілу не було.

Міліціонер, гукнувши з жаху, подався навпростець, а начміліції, облившеся потом, випустив револьвер додолу й безтямно відсахнувся назад на сідлі.

Іван Босий поволі опустил руки й, показуючи пучкою на начміліції, промовив із непорушним спокоєм:

— Прокляття на тебе, що наважився піднести руку на слугу Господнього! Хай грим уразить тебе з ясного неба, й земля хай викине твої кістки.

Він посунув далі, дзьобаючи шлях своїм костуром. Начміліції з огидою ворухнувся на сідлі, ніби хотів струсити з себе щось сороміцьке. Вся істота його була збурина а термосіння серця заваджало опритомніти і з'єднати думки:

— Що воно таке? — прошепотів він.

Він що рубав був шаблею людей, що брав участь у масових розстрілях, — він ізлякався божевільного старця! — Ганьба!

Одна промова в польській соймі.

(Промова посла Круліковського (комуніста) на засіданні Сойму дня 20 червня 1923 р.)

«Пан референт Комісії у вголошеній тут промові сказав, що пропонується ним амнестія — це акт, ласки. Прошу панів. Навіть у відношенні до кримінальних проступків, навіть у відношенні до звичайних проступків, пропонується амнестія не є актом ласки хочби тому, що подавляюча більшість цих проступків поповнена з примусу, з konieczności. Проступки ці поповнені тому, що продуктивні засоби, що матеріяльні багатства загартувала собі одна суспільна класа, а інші класи позбавлені матеріяльного добробуту і в наслідок цього в тяжкій боротьбі о існування, не можуть часто дістати

Кипуча злість опанувувала його, й, хопцем ісплигнувши з коня, він кинувся наздогін Босому, здіймаючи на ході карабін ізза спиною. Не добігши його кількадесять кроків, начміліції став на коліно, націлився і стрельнув. Пророк ранений захитвся і впав.

Задихаючись із радости і хвилювання, начміліції підбіг до Босого;

той харчав, лежачи ниць, і ворухився всім тілом, мов комаха, що її взято на прищипильку. Начміліції стрельнув йому ще раз у голову, зневажливо перекинув його ногою горілиць і став насолодно розглядати його обличчя заюшене кров'ю, та скандзюблені члени.

Те, що блискало що-тільки, було купою гною.

Пригадується п.п. секретарям філій У. С. в Бразилії, що пора стягати від оподаткованих податок за перші три місяці і пересилати його, для уникнення коштів впрост до «Banco Allemão Transatlantico» — Curityba (pela conta corrente do Sr. Pedro Karmansky).

Небавком почнеться оголошувати імена тих, що були до податку викликані, а досі не заявили, чи згоджуються його платити.

Деякі кольонії, або дуже мало, або зовсім не виказують оподаткованих!

для свого прожитку заробітку з праці, мусіли собі шукати рятунку тим шляхом, що її називаємо проступком. Тому то ці, що мають у своїх руках матеріальні засоби, отже багаті класи, вони винні в їхньому нещастю, вони є причиною їхнього упадку і тому то хай їм не тичуть в очі сноєю ласкою, бо цим актом амнеції намагаються стерти лише частину своїх провин.

Як що так виглядає справа загальних проступків, то до т. зв. політичних проступків, до проступків, що повстали на основі боротьби класи або народу за власну народню волю або за своє суспільне й політичне визволення, то тут вже під ніякою покришкою не має акту ласки.

Українці й Білоруси, котрі сьогодні належать до Польської держави, прилучені проти власної волі до держави і вони мали право, мали обов'язок боротися за свою волю доти, поки не піддалися перемозі. Як що в цій боротьбі замикали побіджених до в'язниць, як що в цій боротьбі називали побіджених бандами й розбійниками, щоби в очах наївних найти оправдання для своїх насильств, як це й воно було, то сьогодні, коли панове хочете, щоби видобути від них хоч які небудь вигляди згоди на їхню неволю, то, річ ясна, не може тут бути мови, що ви їм хочете зробити яку небудь ласку. Ви знов лише сплачуєте свій довг, намагаєтесь зменшити свою провину, якої ви допустилися проти них.

Але, прошу панів, пропонована тут амнеція як вже сказано з цієї трибуни, — вибачте, амнеції, в § 3 т. 6. виключає від амнеції тих робітників і бідних селян (голос: комуністів), що сидять по тюрмах за свої політичні переконання — виключає комуністів. Пан референт для умотивовання цього вимкового права проти комуністів дозволив собі сказати: як жеж ми маємо толерувати цей рух, котрим кермують люде, хорі на поступовий параліж (веселість). Отже пан референт мав тут на думці великого вождя пролетарської революції Леніна, який теж хорий. Але і як що ви цей рух, що обіймає мільони робітників і бідних селян, що гуртує під

них то людей, прошу панів, за те, що вони мають такі переконання, замикається до тюрем, засуджується їх. Ці люди лиш тому сидять по в'язницях, бо ви розумієте, що вони представляють ту силу, що остаточно вас проковтне. (Оклики.) То є правда. (Голос: Ви все говорите про Росію). Ці люде сидять по тюрмах засуджені на довгі, довгі літа в'язниці, на чотири, на шість літ; ба, є й такі суди, що за приналежність до комуністичної організації молодіжи засудили на 7 літ в'язниці, (Голос: так є в Росії) а це робив не завжди навіть царський уряд. Засуджують в Польщі за поставлення своєї кандидатури на лісту при виборах до каси хорих. Недавно засуджено трох робітників за такі «привини» на чотири роки тижкої в'язниці. Панове представники обшарників і капіталістів! ви кидаєтесь мов бішені в смертельнім страху (Голоси: ого! Радість) перед людом, що мимо вашого опору покличе вас перед свій трибунал. (П. Грикевич: Дістаете за це ордер від Троцького!); і замість поменшувати суму кривд, замість поменшувати суму терпіння, ви панове, у своїй ненависті до працюючого люду (Радість, Голос: А в вас немає ненависті?) йдете так далеко, що коли тутже, кілька днів тому назад, з тої трибуни мій товариш, посол Ланьцуці доказував наглість внасення про биття та катовання в'язнів, говорячи, що мало того, що їх арештують, але ще й мучать, з ваших лавок почувся канібальський оклик: «мало». Отже ви (голос: Держинські стріляє з заду!) думаєте, що мало в'язнити представників робітничої класи, але можна ще над ними знущатися. (Голоси: Якої робітничої? Ріжні оклики.) Проте чи ми, комуністи, репрезентуємо робітничу класу чи ні, то зможете панове щойно тоді говорити, коли ви нам дасте можливість свобідного доступу до тієї класи; тоді коли для нас не будуть відчинені в'язниці; тоді, коли ви шануватимете свою конституцію. Щойно тоді, колиб ви в отвертій політичній боротьбі змогли нас здискредитувати в очах робітничої і бідно селянської маси і відібрати довіря до нас — щойно тоді малиб ви моральне право сказати, що ми не маємо права промовляти в імені тієї

108. п. Микола Грицик з Парани на 1\$ міс. (зложив за цілий рік 12\$) і кличе на таку суму: п. Адама Млот, Стефана Терлска і Михайла Грицика — усіх з Парани.

109. п. Софрон Стельмашук з Дорізону на \$500 місячно і кличе на таку суму: п.п. Андрія Похевича і Мирона Мошка з Дорізону та Івана Присяжнюка з Круз Машадо.

110. п. Микола Потоцький з Дорізону на 2\$ місячно і кличе на таку суму п.п. Івана Фірмана і Петра Трача з Маллет (6 та коль'нія) і Василя Костюка з Дорізону.

111. п. Іван Войціховський з Круз Машадо на \$500 місячно і на таку суму кличе: п.п. Пилипа Кухара, Івана Присяжнюка і Льва Стельмашука — усіх з Круз Машадо.

112. п. Михайло Полішук з Дорізону на \$500 міс. і кличе на таку суму: п.п. Теодова Ханейка, Атанаса Валігуоу і Дмитра Буська — усіх з Дорізону.

113. п. Микола Гладкий з Прудентополя на \$500 місячно (зложив 3\$ за 6 місяців) і кличе на таку суму: п.п. Михайла Тихого, Михайла Форкевича і Дмитра Гладкого — усіх з Прудентополя.

114. п. Микола Бродюк з Ріо де Жанейро на 30\$ одноразово.

115. п. Петро Сосніцкий з Бара Гранде на \$500 місячно.

116. п. Максим Лопатюк з Прудентополя на \$500 місячно (зложив за рік 6\$) і кличе на таку суму: п.п. Казноху Петра, Двудятку Евстахія, Дзьобу Максима — усіх з Прудентополя.

117. п-ні Катерина Лопатюк з Прудентополя на \$500 міс. (зложила за рік 6\$) і кличе на таку суму: п.п. Герус Йосифу, Жукову (ж. Івана стар.) і Рибку Агнішку — усіх з Прудентополя.

118. п. Розалія Лопатюк з Прудентополя на \$500 місячно (зложила за цілий рік 6\$) і кличе на таку суму: п.п. Гарбачевську (ж. Мартина), Хомишин Меланію і Шафранську (ж. Ізидора).

119. п. Андрій Любачевський з Прудентополя на 1\$ міс. (зложив за цілий рік 12\$) і кличе на таку суму: п.п. Івана Богуша, Петра Любачевського і Василя Федуса — усіх з Прудентополя.

Народний податок

зложили далі:

З Прудентополя: п.п. Микола Грицик 12\$ — за рік; Василь Грицишин 6\$ — за 6 м.; І. Т. 5\$ — одноразово; Микола Гладкий 3\$ — за 6 м.; Мартин Гарбачевський 12\$ — за 1 рік; Максим Лопатюк 6\$ — за 1 рік; Катерина Лопатюк 6\$ — за 1 рік; Розалія Лопатюк 6\$ — за 1 рік; Андрій Любачев-

Нова Галичина.

В Новій Галичині і на Жангаді повіяло новим духом. Нарід зрозумів, що годі "спати і спати на волі".

Дня 12. серпня відбувся на Жангаді концерт в честь Т. Шевченка. Народу прибуло багато; навіть поважні віком явилися на концерт. Промову виголосив учить. Олександр Підляшецький. Опісля слідували деклямації, співи і музика. Концерт полишив по собі дуже гарне вражіння, а зібрані розійшлися вдоволені домі.

Зібрано з добр. датків 18\$ на читальню в Галичині і Жангаді.

Марешаль Маллет.

В неділю, дня 12 липня М. Маллетенське "Т-во ім. Т. Шевченка" устроїло "Вечерок в честь Т. Шевченка".

Головну програму "Вечерка" становила діточа вистава: "Вінок на могилу Т. Шевченка", діточі співи і деклямації.

Перед представленням п. Занько сказав наступне слово про життя Т. Шевченка, пояснюючи, чому робиться "Вечерок в честь Т. Шевченка" і ставлячи його як примір до наслідування.

Далі слідували представлення діточі співи з деклямаціями.

Як в представленню, так і в діточих деклямаціях і співах видно було велику працю, вложену в се діло з боку тутешньої учительки панни Мартинцівної.

Вся заслуга в обгородуванні сцени належить новоприбувшому січовикові п. Личакові.

Діти добре грали свої ролі і, думаю, що батькам найприємнішим було бачити, як їхні діти, ті діти, що рік тому назад не вміли слова з словом звязати, боялись підняти очі на чужого чоловіка, гарно вивязувались в своїх ролях і сказали їм багато такого, що батьки й не знали.

Приємно було бачити чистенько прибраних діточок, які віддавали честь найбільшому українському поетові і генієві, уквітчуючи його могилу і прибираючи його портрет вишиваними рушниками.

Чи наші люди зрозуміли найголовнішу думку в тім представленню, хоч вона й ясно була там сказана?

А сказана вона в самім кінці, коли Т. Шевченко встав із домовини і сказав до діточок: "Честь вам діти, коли вже й діти приходять до моєї могили, то можу спокійно спочити, бо з сих дітей потім вийдуть люди, борці за нашу Неньку-Україну!"

Чи зрозуміли, що коли вони хочуть мати добрі діти, коли вони хочуть, щоби їхні діти тримались своєї народности і не тільки тримались її, а і гордились тим, що належать до великої Української Нації, яка хоч і є сьогодні в неволі, але все таки є великою і не за горами той час, як Вона встане на свої великанський ріст, випро-

великого вождя пролетарської революції Леніна, який тепер хорий. Але і як що ви цей рух, що обіймає мільони робітників і бідних селян, що гургує під своїм прапором такі інтелектуальні могутності, як Анатоль Франс, як Барбіс, яким є цілий ряд людей, яким панове, не соромітесь сказати собі правду в очі 3/4 цієї палати не доросла до п'ят, як що ви цей рух, що є рухом мільонових робітничих мас, прямуючих до суспільного визволення з ярма неволі, хочете освітити в цей спосіб — то є сором і ганьба (Голос на правиці: Соромтеся це говорити, скажіть це в Росії). Сором що, тут в Соїмі можуть надати такі аргументи. (Крик, різні оклики). Я стидуюся, бо це повижує (крик), бо це доказує, що в боротьбі з великою, могутньою ідеєю, що провадить робітників цілого світу на бій, котра їм просвічує як провідна зірка, ви хочете боротися при помочи дрібних нечесних, пизьких, невитримуючих денного світла аргументів. (Крик. Голос: приведіть чекістів. Другий голос: Я вас повісивби). Когоб ви повісили, то мені тепер байдуже. Я знаю, що серед вас є такі, які є готові вішати. (Голос: У нас прощу пана, Троцького нема). Я розумію що в цій завзятій боротьбі, яка ведеться між робітничою клясою (Голос: А Троцький?), а між визискуючою клясою твориться багато зла. Я це розумію і хотівби діждатися тої хвили, коли робітники і бідні мужики, поборовши вашу перемогу, будуть в силі пімститися на вас, даючи акт ласки, вам, ще є проступниками супроти них, вам, котрі сьогодні замикате до тюрем їх батьків і братів. (Голос: Ви, пане, є божевільний). Пане после, це дешевий аргумент, але який, ще нікого не перекопав. (Голос: І навіть). Є факт що в Польщі сидить тепер по визницях по верх 600 людей (Голос: А в Росії) за те, що посміли мати свої переконання (Крик. Голос: А що в Росії?), що в довгій і мозольній боротьбі за правду прийшли до переконання, що наснів той час, коли мусять бути зломане панування обшарників, капіталістів і паскарів і що по цим зломаним пануванню пануючої кляси мусять повстати уряд (Голос: Троцького) робітничої кляси й бідних селян; — уряд, що здійснюватиме ідеали робітників і бідних селян в Польщі, — уряд, що заключить братні союзи з робітниками й бідними селянами цілого світу. І ось та-

бітничої і бідно селянської маси і відорати довіря до нас — щойно тоді ма-дліб ви моральне право сказати, що ми не маємо права промовляти в імені цієї робітничої кляси. Сьогодні ви того права не маєте. Отже власне те, що вживаєте террору у відношенню до комуністичних робітничих груп, які репрезентують інтерес цілоти робітничої кляси у її поході до суспільного й політичного визволення, унеможлиблює вам користатися цим аргументом, який в цій хвилі ви пробували ужити. (Голос на правиці: Ви маєте розмягчення мозгу!) Часто згадуєте, панове, про Росію. (Голос на правиці: Там є амнеція). Коли в Росії робітники й селяне повалили владу капіталістів, то не дали їм тому амнеції, бо тіж далі продовжали боротьбу при помочи «білих» цілого світу. А як лиш «білі» цілого світу кинули свої збройні сили на те, щоби повалити робітничу й селянську владу в Росії і на Україні то робітники й селяне мусяли боронитися і пристосовувати у цій боротьбі террор. Але ми про це одверто говоримо і відповідаємо за те перед власним сумлінням (Голос на правиці: Це безличність, не маєте відваги сказати, що то, ви проти них вживаєте — це террор і пімста (Крики на правиці. Голос: Kiepski warjat!)

Ще не наснів день, не наснів час (Голос на правиці: заплати для вас), щоби в Польщі відкрились визниці для в'язаних робітників ще не наснів той час, отче Ільків, коли ви сидіти мете в иншим місці. Не наснів ще той час (Голос на правиці: І не насніє), але насніє, бо робітнича кляса, що дякуючи похибці П. П. С. розброєна і кинена на ласку під ваші капіталістичні ноги, — та кляса по цих страшних досвідах, які тепер переживає, збере наново свої сили і тоді пригадає вам між иншим і той ваш славний проект амнеції. (Крик. Голос: До Творок).

Податок на „Фонд негайної допомоги“

Оподаткували себе далі:

107. Впр. о. Ігумен Ілярій Жидан в Прудентополі на 2\$ місячно і кличе на такуж суму: Впр. о. о. Петра Процькова з Маршалл Маллет і Петра Осінчука з Іваї-Кальмону та п. Миколу Кінаша з Конзуль Поль,

— за 6 м.; Мартин Гарбачевський 12\$ — за 1 рік; Максим Лопатюк 6\$ — за 1 рік; Катерина Лопатюк 6\$ — за 1 рік; Розалія Лопатюк 6\$ — за 1 рік; Андрій Любачевський 12\$ — за 1 рік; з Ріо: п. Микола Бродюк 30\$ — одноразово. Разом: 98\$000. З попереднього: 803\$700, отже загальна сума зложена до сі: 901\$700.

На будову Студенського Дому у Відні,

зложили: п.п. Микола Бродюк з Ріо де Жанейро 20\$, Василь Лопатюк з Прудентополя 10\$.

З попередними вже висланими грішми зложено всего: 146\$500.

Вісти з „Укр. Союзу“

До Центральної Каси У. Союзу в Бразилії переслала філія У. С. в Гважувірі як належну суму з половини вписового і вкладок 118\$500.

Філія У. С. в Каразіньо прислала 75\$000. В оголошенню в 31. ч. „Праці“ про висилку грошей до Центр. Каси У. С. філією в М. Маллет сказано, що вислано половину з місячних вкладок. Треба додати: і з вписового.

За Директорію У. С. в Бразилії:

П. Кармачський.

Вісти з кольоній.

Прогулька української школи в Куритиби на Гважувіру.

В день Успенія укр. школа Куритибська устроє прогульку.

Рано о год. 7. — діти під проводом учительки п. Галі Фалінської ідуть залізницею до Гважувіри.

Прибувши туди, — походом ідуть до церкви. Їм на стрічу вийде школа з Гважувіри з учителем п. О. Сохоцьким.

По богослуженню — обід для дітей — церковний лейлон.

О год. 6. вечера опісля в новім, просторім домі п. Гринька Партики, театральне представлення „На могилі Тараса“ і вечерок вокально декламаторський.

Сего дня в представленню беруть участь всі, крім дітей. Слідуючого дня, повторене вечерка: представлення тільки для дітей з Гважувіри.

По Успенію в середу вечером поворот залізницею до Куритиби.

Всі — навіть чужинці зацікавились сею прогулькою.

Українці з Гважувіри вже заздалегідь готувляться до сего великого діточого торжества.

Є надія, що при погоді, ся прогулька принесє велику духову користь Гважувірської дітвори — а й старі много навчаться.

тримались її, а і гордились тим, що належать до великої Української Нації, яка хоч і є сьогодні в неволі, але все таки є великою і не за горами той час, як Вона встане во весь свій великанський ріст, випростає свої могутчі плечі і всі вороги, які тепер зграєю насіли на Неї і вже співають смерть Україні, розлетяться як той пух від подуву вітерка, коли батьки хочуть приблизити сю щасливу хвилю, нехай дбають про школу, бо там діти не тільки учаться читати, писати та рахувати, а найголовніше — вони там гартують свого духа до життя, до боротьби. Вони там учаться шанувати батька, матір і свою Вітчизну.

Здається були такі, що зрозуміли думку представлення.

І коли зрозуміли, нехай те скажуть тим, що може, не зрозуміли і тим, що не були на представленню, чи через брак часу, чи по лінивству, чи просто через недбалство.

Треба подякувати учительці п-ні Мартинцівній, що приготувала так дітий і вложила в те діло стільки праці, і п. Личакові, який в день тяжко працював фізично, а вечерами находив час, щоби допомогти школярам і оборуудував сцену.

Із недіточих було три деклямації: „Кавказ“ — декл. п. Личак, „До мертвих і живих...“ і „Розрита могила“ п. Сисак.

„Кавказ“ пройшов досить вяло. „До мертвих і живих“ п. Сисак почав трохи зарізок, за те другу полсвину і, особливо, „Розриту могилу“ артистично видедеклямував.

В кінці „Вечерка“ — була товариська забава з танцями.

По більше таких „Вечерків“ і українська справа в Бразилії рушить вперед.

Свій.

Примітка Редакції: Після святочних вечерків національних та й ще таких, як поминання Шевченка не личить устроювати танців — на це є инша пора. В Європі сього нема ніколи.

Каразіньо.

В неділю, 29. липня на Каразіньо відбулись збори в справі Укр. Союзу. На збори був запрошений о. Ананевич, котрий і відкрив їх, просячи пояснень від місцевих людей: яким робом завязалася на Каразіньо філія Укр. Союзу і яке становище цієї філії в данну хвилю. Звернув увагу, щоби тримались порядку і говорити лише про філію, лишаючи инші питання на кінець.

Захарко Повідайко, як організатор, дав звіт як завязалась філія і що вона робила.

Зі звіту вияснюється, що, властиво філії не було на Каразіньо, бо і сам п. організатор не знав, як завязалась філія У. С. і що є властиво філією: „Т-во ім. М. Шашкевича“, чи кооператива.

Бачучи се, с. Ананевич запитав, чи хочуть Каразініці прилучитися до Укр. Союзу і коли хочуть, то як булоб бажаним провести се в діло.

Забирають слово п.п. Багнюк, а потім Безпальок висказують думку, що „Т-во ім.

М. Шашкевича" треба перемінити в філію У. С., а кооперативу лишити в спокою, бо вона є економічною установою і перемінити її в філію У. С. дасть багато непорозуміння. Сю думку підтримує і о. Ананевич і звертає увагу, що нашою головною метою мусить бути просвіта, а кооператива є лише засобом до матеріальної помочі просвіті і школі.

За сим слідує голосування чи хочуть, щоби "Тво ім. М. Шашкевича" стало філією У. С. Всі господарі, які зібралися у школі, подали голос за прилученням до Українського Союзу.

І ухвалено, що господарі, які до сього часу не належали до "Тво ім. М. Шашкевича" і не приймали участі в будівлі школи, мають платити вступного 15\$000.

Молсідж господарі і ті, що ще не мешкали на Каразіньо як будувалась школа, мають платити вступного лише 5\$000.

На сім офіційні збори скінчили сь. О. Ананевич побажав новій філії У. С. працювати в згоді, гуртом і не знеохочуватися перед трудностями, які можуть зустрітись.

Почались "неофіційні" збори тих-же людей в справі школи. Сі збори були далеко цікавіші, бо в них відбилася наша душа "нароспашку" як москаль каже. Але про те трохи пізніше.

Василь Кшивий.

Вера Гварані, лінія "Др. Лімоєйро".

2. серпня 1923.

Хвальна Редакції «Праці»!

Просимо уклінно помістити сих пару слів з нашої колонії в часописі «Праці».

В кождім майже числі цієї часописі читаємо про розвій та діяльність наших Товариств по різних українських оселях в Бразилії.

Одиноке Товариство, яке ще не знає читачам «Праці», це безперечно «Укр. Товариство Шкільне ім. Т. Шевченка», на лінії «Др. Лімоєйро» в колонії Вера Гварані, а то з причини, що є воно одним з наймолодших, бо założено його в листопаді мин. року.

Мимо того життя в тім Товаристві розвивається гарно, так, що навіть і старші Товариства можуть йому позавидувати. Доказом того гарна школа яку члени сего Товариства побудували на сій колонії, хоч малими силами бо усіх членів є лишень 16. Товариство утримує учителя, мимо того, що на науку учащає дуже мале число дітей, бо лише 15.

Щоби одначе не дати участи своїй рідній школі, завязано при Товаристві Аматорський Колектив який і дав вже цілий

яку передрукували деякі галицькі напі часописи і американські. Пишучий сі похвалив для Грасеми мав надію, що тим заохотить він колонію, щоб вона й набудуче була взірцем зорганізованости, національної свідомости і посвяти для рідної справи усім нашим бразилійським оселям. Та небаком виявилось, що похвала була передчасною, що сі одиниці, які уходили за найкращі, на сю похвалу ніяк не заслужили.

Почалось зараз після з'їзду в Дорізоні. Делегати цієї колонії, вихвалені незаслужено, зараз після дорізонського з'їзду почали свою киринницьку роботу в оселі, а відтак і по других колоніях. Замість з'ясувати тим, що їх на з'їзд за свої гроші вислали, що на з'їзді говорилось, які запали рішення, та замість взятися за зорганізування філії У. С., до чого були зобов'язалися, вони не представили делегуючим їх нічого, а навпаки згори почали всіх від Союзу відмовляти і ведуть сю руйнуючу роботу по сьогоднішній день. Дітвацтво тих мудреців дійшло до такого, що вони для заманіфестування своєї вишности і киринництва перестали бути передплатниками «Праці», найшовши собі духовий корм у всяких американських газетах, видаваних за гроші не з чистих жерел, як: Дніпри, Ранки і т. п.

Дурень і злобний все більше зруйнує, як десяткох наймудрійших збудує — це вже річ здавна відома. Дураки і злобні розвалили українську державу, загнавши нарід в обійми російських жидівських диктаторів, що голодом, виморили 10 мільонів нашого народу — так чомуб кільком дуракам і злобним одиницям, яким організація і єдність нашої бразилійської громади не до подобі, чи чимось на заваді, не мало вдатися розбити, роз'єднати і звести на манівці одної колонії? Їм це вдалося і вони можуть обходити вже сьогодні свій ссорний річний ювілей зведення Грасеми на степень повного занепаду.

Ми знаємо, хто посіяв злочинний посів у Грасемі, і хто був помічником цього сівача.

І прийде час, що про винуватків дізнаються усі — не тільки в Грасемі, але і по других колоніях. Не називаємо їх по імені, бо знаємо, що час викрие все

було зібрано тай тальонарі посвідок (за виїмкою двох малих котьоній, котрі не дивлячись на кількаразове візвання в «Праці» не вислали їх підписаному), має у своїх руках. Якже воно було можливим, щоб цей Уряд, хоча підписаний ніяк не хотів при другому своєму виїзді до Бразилії брати на себе обов'язків урядово представництва, дав йому дальші уповноваження, якщо на підписаному була хочби тіль якогось закиду? Де льогіка? де здоровий розум?

Та й ще одно: Розсварилися ви з своїм священником — яка-ж з цього виходить рація розбивати колонію і розбивати У. Союз? Ей, панове, час вже покінчити нерозумну забавку, бо вона за довго тягнеться і чести вам певно не приносить.

И. Карманський.

Пропамятне письмо кардиналови Мерсіє.

Ліга Амер. Горожан українського походження на пітсбурзький округ вислала кардиналови Мерсіє у Брукселі, до всіх американських амбасадорів при альянтських «дворах» в Європі, до амбасадорів французького, англійського, бельгійського італійського та до Ватикану, до колеґі «Де Пропаґанда Фіде», пропамятне письмо, котре понизше передруковуємо:

Ваша Еміненціє:

Заклик Вашої Еміненції до християнського світу, щоб піти хрестоносним походом проти большевиків за розстріл о. Будкевича, польського католицького прелата в Москві, пригадав нам, американським Українцям-католикам, убіство чотирох українських священників: о. Остапа Нижанковського з Завадова, повстрийського, о. Сухаровського з Заболотова, пов Золочівського, о. Підляшецького, сімдесять-трилітнього старика, котрого Поляки обляли нафтою і спалили як мученика разом з його сорудником о. Галібеєм у Сх. Галичині, в липні 1916 р. Ваш заклик пригадав нам також ув'язнення польськими властями 375 українських священників, 44 монахів з Ч. С. В. В., 41 монахинь з того самого чина й шість укр. студентів Теологічного Семинара. Теперішні Ваші нарікання стверджують, що большевики

«нема иншого органу публичної української думки. Щастя Боже у Ваших ідейних починах. Гроші від Вас (12\$) одержали. Обі газети йдуть на Ваше ім'я, Ви вже будете ласкаві доручити 1 число п. Задорожному. Гуртуйтеся і єдняйтеся, бо в єдності й організації наша сила і будуччина».

П. Г. Цух — Фльовіополіс. Вашу посвідку ми отримали. Слушність по Вашій сторони.

П. С. Чорнобай — Ерешім, Р. Г. Ваші два листи ми отримали. Приймаємо до відома Вашу заяву і жаліємо шире, що Ви, відервані від нас, так терпите і від революції і від всяких ляцьких помийників. Коли заверуха скінчиться, Ви певно замешкаєте при нас у гурті в Парані.

Всч. о. І. Сенишин — Апостолес. Лист і чек ми отримали. Рахунок зробимо і надішлемо. Дякуємо гарно.

П. Д. Мойса — Ріо д'Арея. Лист і 16\$ одержали. Просимо нас повідомити кілько газет Вам відтепер посилати. Ваші пояснення приймаємо до відома. Єще будьте ласкаві повідомити нас, чи це правда, що п. Г. М. з Вашої оселі не розуміє «em ruthepo» дійсно, чи може лиш так тумана пускає. Бо ось бачите, цей пан побирає у нас аж 2 числа «Праці». Коли ми писали йому упійнення, щоби заплатив залягаючий довжок, він нам пише, що укр. газета йому «nao presta». Нас дивує лишень чому він розумів через так довгий час по українськи, а коли прийшлося платити, заграв с біролю знімченого Юрка. Повідміть нас про це, воно нам потрібне. Згори дякуємо.

П. Я. Брикайло — Гважувіра. Будьте ласкаві продовжати для нас свої услуги, а як що Вам так дуже тяжко, то просимо вказати нам когось на свого наслідника. За листу дякуємо. Довги за роки 1921 і 1922 старайтеся скоренько зібрати. Всього найкращого.

Зі світа.

НІМЕЧЧИНА. Вісти з Німеччини щораз тривожнійші. Все вказує на те, що Німеччина стоїть перед економічною катастрофою і перед вибухом комуністичної революції. Які це матиме наслідки і який вплив на європейські міжнародні відносини — годі передбачити. Збираємо тут тільки важнійші події з останніх днів.

ФРАНЦІЯ. У Марвіль висловився Поанкаре, що Франція не скоріш опорожнить Поруре, аж Німеччина буде повністю розгромлена. Що пан Поанкаре такий горячка, цьому й не дивуватися, ко-

чителя, mimo того, що на дуже мале число дітей, бо лише 15.

Щоби одначе не дати участи своїй рідній школі, завязано при Товаристві Аматорській Кружок, який і дав вже цілий ряд гарних і поучаючих представлень як: «Сельські Аристократи сорокових літ», «Убійники», «Назар Стодоля», «Кара за гріх» і п.

Найважливіше однак є це, що Товариство, щоб помочи рідному краю, задумало давати аматорські вистави також і по інших, околичних оселях наших, а половину чистого доходу офірувати на «Фонд Негайної Допомоги Рідному Краєви». Думку сю введено в життя.

І так: в неділю, 29. липня, відіграв сей Кружок дуже гарну і поучаючу штуку, п. з. «Кара за гріх», на лінії «Кандідо де Абреу», в салі шкільній тамошнього Товариства, де його прийняли члени того-ж Товариства цілком безітересовно, за що честь їм!

Щоб дати змогу і найбільшій бути присутніми, бралось за вступ лише по 500 рейсів. Таким чином прийшло чистого доходу з представлення 44\$200, з чого половину, т. є, 22\$100 відсилаємо ось тим, через руки Редакції «Праці», на «Фонд Негайної Допомоги».

Кінчаючи, дякуем щиро п. п. Г. Лискові і В. Долинному за їх безітересовну працю, та щире прийатте нас, рівнож і всім членам та учасникам, що не пожалували труду і грошей, та причинились до так гарного і важного діла.

Честь Вам!

За Українське Товариство і Ам. Кружок ім. Т. Шевченка: **Михайло Гринишин** голова, **Василь Задерецький** секретар, **Кирило Кузьмик** касієр.

Примітка Редкції: Всі оселі, головноті, що належать до У. Союзу, повинні брати собі приклад тихої праці і жертовности.

Кирилички.

Є собі така кольонія Ірасема. Ся кольонія в часі збирання «Позички Національної Оборони» вивязалася з завдання найкраще між всіми нашими кольоніями і про це пишучий отсе писав не тільки в «Праці» кількома наворотами, але ще й до віденського «Українського Прапора» написав довшу допис,

І прийде час, що про виновників дізнаються усі — не тільки в Ірасемі, але і по других кольоніях. Не називаємо їх по імені, бо знаємо, що час викрие все без того.

Одначе не можна поминути мовчанкою одного злобного дівцацтва. Коли пишучий це був в Ірасемі, гроші зібрані на позичку, на силу йому накинули, хоча він вимовлявся, що він грошей до рук не приймає ні від кого, і пропонував теперішнім своїм ворогам, щоб вони сами гроші вислали впрот до Відня до Уряду. Накинуті собі гроші він відвіз, поїхавши нарочно до Куритиби і в присутности п. Коцюмбаса з Трес Барас безпроводно вислав через Banco Alemão Transatlantico прямо на руки Пана Президента Д-ра Е. Петрушевича до Відня. І про це кирилички знають. Знають і про це, що в «Праці» оголошувалося найменшу суму, щоб Уряд і цілий тутешній загаль мав контролю над збіркою; і знають врешті про це, що урядовим документом підписаним д-ром Петрушевичем і д-ром К. Левицьким стверджено, яку суму Уряд з Бразилії отримав. Та кириличкам цього всего замало. Вони, під'юджені американськими більшевицькими газетами, не бажалиб, щоб Уряд, чи борці за волю отримали з Бразилії дальшу допомогу (народний податок). І от вони, не зголосивши досі на податок сами ні вентина, беруться підривати довіре загалу до помічної акції і розголошують вістки, що хотять вислати одного з своїх тайних дорадників до Європи, щоб він провірив, що стало ся з грошми, зложеними на «Позичку Національної Оборони». Хотять вислати, хай висилають! Їх відпоручник дізнається те саме, що всі незлобні читачі знають з поквітовання Уряду, оголошеного в «Праці».

Та нехай буде вам вільно поставити одно зитанне: Паноне, чи не краще тих кілька контів (що найменше два!), які прийдеться видати на дорогу для вашого «мужа довіря», зложити на податок, а до Уряду вислати за 400 рейсів запит, чи Уряд отримав справді тільки гроша, скільки він квітував у листі до цілої Бразилії і Аргентини?

Адже кожла беззуба баба скаже вам, високим покітикам, що це друге розумнійше.

Уряд знає з «Праці», кілько грошей

ваша заміна припадає нам також увязнення польськими властями 375 українських священників, 44 монахів з Ч. С. В. В., 41 монахинь з того самого чина й шість укр. студентів Теологічного Семинара. Теперішні Ваші нарікання стверджують факти, що російські більшовики йдуть тільки слідами так званих християнських Поляків, що знущаються над безборонним населенням у Сх. Галичині в такий варварський спосіб, про який історія не згадує до часу, як Польша проголосила свою незалежність. Те саме християнське серце не було тронуте болем, коли більшовики вимордували в Росії 29 Митрополитів і Епископів тай тисячі законних священників, що були також християнами. Ваша Еміненце: Нам здається, що Ваш заклик до християнського світа о цілих чотирьох роки спізнився. Була найкраща нагода для християнських миротворців у Версайлю зробити справедливість через прийатте 14 точок Вудрова Вільсона, та вони замість сього сотворили хаос: зродили порослу мохом, варятецьку мілітаристичну Польшу — модерних християнських більшовиків, а християнські амбасадори своєю ухвалою в Парижі дня 14 го марта, сотворили християнський більшовизм «без протесту християнського», тай помогли більшовицькій язві посунутися на захід.

Научітья від мене, сказав філософ: «найдете вдоволення і неспокій». «Научітья від мене, сказав Христос: «найдете вдоволення і небесний спокій.»

Здачу і тріумфальністю християнства є вчинити всі національности правдивими і справедливими, щоб держались стисло вимог національних тай піддали ся Праву Божому. «Аще хочете да творять вам чоловіци, і ви творить їм такожде.»

о. А. Пристай, Др. А. Т. Кібзей,
председатель. секретар.

Ліги Горожан Українського походження в Пітсбург, Па.

Переписка Редакції.

П. М. Ціхоцький — Лягоа. Газету висилаємо. Довжок за «Працю» і календар принагідно надішліть. «За честь і волю» висилаємо. Зеднуйте еще більше читачів «Праці». Гагазд.

П. Г. Волович — Апостолес. Дякуємо за теплий листок. Будемо уважні на Ваші цінні замітки. В Пол. Америці кромі «Пра-

тут тільки важнійші події з останніх днів. **ФРАНЦІЯ.** У Марвіль висловився Поанкаре, що Франція не скорійш опорожнить Поруре, аж Німечяна буде вповні розгромлена. Що пан Поанкаре такий горячка, цему й не дивуватися, коли взяти під увагу, що термометер в Парижі показував на днях 44° Равміра, отже температуру, якою не все навіть Ріо може похвалитися.

АНГЛІЯ. Газети починають атакувати англійського премієра Бальдвіна за його уступчивість супроти Франції і домагаються його димісіювання.

З Бразилії.

— Проти посольства чехо-словацької републики виточено процес за те, що воно не поплатило за доставки для навільопу виставки в Ріо.

— Звязковий президент приймив на днях на авдієнції кардинала-архиепископа Жоакіма Арковерде, і інших церковних достойників, які дякували йому за постанову, що кардинали мають право до участи в дипломатичних церемоніях.

— Др. Епітасіо Пессоа врешті вернувся з своєї поїздки по Європі, витаний своїми прихильниками. Він має заснувати опозиційну партію для поборювання існуючого уряду.

— Перенесенне столиці з Ріо до Гояз вже є постановлене. Північно-американський синдикат вже виготовував план будови столиці. Столиця має буги найкращим містом світа. Синдикат готов вибудувати столицю даром, тільки мавля дістати в середині міста велику площу землі.

З РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ В РІО ГРАНДЕ ДО СУЛЬ. Телеграми доносить, що революціонери загрожують столиці Порто Алегре. Місто приготується до оборони.

ВСІЛЯЧПНА.

Російські гроші
0, 200, 500 і 10 0
ються на піднялку самоварів. Іх
ванне застановили, бо папір і праця

коштують більше цієї ціни, яку вони представляють. Взагалі цього дня не виплачується в Росії друкування грошей. Тільки мільйонні банкноти можуть ще уходити за дрібняки до задачі, а взагалі вквіпається банкнотів на вартість 10 і 100 мільйонів.

Жінка без жолудку. Ірландський лікар др. Віліям Вілар витяв 60-літній жінці жолудок, і жінка зовсім подужала і відживляється навіть твердими стравами.

Середник проги гадюк. Жителі Ліберії, де в багнах живе безліч гадюк, знаючи дуже делікатний нюх гадюк, помазують ноги оливою і натирають їх часником і в цей спосіб зневолюють гадюк до втеки. Надто вживають вони тоненьких паличків, якими викликають свист і свистяче, що вілстрашує гадюк на їх дорозі.

Ціна європейських івалідів? Оцінюють ціну європейських івалідів, які отримують пенсію за своє утримання, на 10 мільйонів. Так в Німеччині є івалідів 1.537.000, в Австрії 164.000, в Бельгії 50.000, в Канаді 45.000, в Італії 157.000, в Франції 1.500.000, в Англії 1.170.000, в Італії 800.000, в Польщі 320.000, в Румунії 100.000, в Югославії 164.000, в Росії 775.000, в Чехословаччині 236.000 — і т. д.

Навіть пчоло тікають з Франції. Франція дунивши Німеччину, забрала також від неї багато пнів з пчолами, як відшкодування. Та показується, що навіть німецькі пчоло є патріотками, бо як сконстатували французські пасічники, вони громадно пісають назад до Німеччини.

На маргінесі.

«Цуда» в Ріо.

(Докінченне)

Нема ратунку, добрі люди! Муром голви не розібеш, а польського «цуду» ані «свєтлим». Мацохом посвяченою повою не відерошишся! По що нам організації, якихось «Союзи», кооператив і т. п. бунтівничих прояв життя? України не абдуємо, ні! Ми вже так позаталапувані

сплують, по криміналах тортурують і т. д.!

Нехай і так, що наука не має нічого спільного з політикою, нехай і так, що між поодинокими одиницями обох народів може бути навіть приязнь, але крок такий — се вже щось таке огидне і низьке, що тільки плюнути! Розумію навіть політичний «валєродизм», себто, притворитися хвилево приятелем політичним ворога, пікодячи йому в данім разі робстою підпольною... «Не генорово, але здраво»; вкінці політика загалом, се просто вуличниця і не знає ніяких моральних скрупулів. Але з «провідника» браз. Українців, за якого хотів уходити п. Федюк, зійти так «на пси» — се вже (вибачайте, шан. Читачі!) як Москаль каже: «патерьяное бялєство» і тілесне і духове! Нарід, який мене брутально гнобить, толочить і обкидує пльовинами гідрофобії — не є народом, а чередою скажених бестій, хочби він культурно справді стояв найвище, то я наплюю, «пата-лапаю» на його культуру і прийму радше готєнтотєську, якби не мав своєї рідної!! Так, відсилаймо лязів до дому, хай там, як раз там! — відкривають своїх катів, рабівників, та убийників українського народу, бо там майже усі вони убійники і злодії — там і п. Федюк, як бувший «шандар», чим і сам публично величається — мігби із своєю «талапатією» служити з великим хісном для людєтва. Чи не так, земляки?

Той Самий.

Оголошення.

Вже вийшла з друку книжка П. Карманського

За честь і волю

збірник воєнних і боєвих поезій

Книжка видана на прєгарному папері, числить 100 сторін друку і коштує 2*300 один примірник. Продавці отримують 10% комісового. Замовляти можна у авєтра в Прудєнтополі.

Треба сподіватися, що ся перша українська книжка в Бразилії найдеться в руках кожного уміючого читати українського патріота в Бразилії.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На 7 ім в'єсиналі при головній дорозі з Дорізону до Павльо Фронтінь єсть на продаж 22 алькєри доброї землі, з того під uprawу 4, а з гервою 7, решта єще ліс. Крім того нове, дуже добре забудованне. Вода коло самої хати. По блищі інформації треба зголошуватись до властителя п. Олексі Гарасимів, Дорізон, 7-ий в'єсинал.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

В São João de Rio Claro є до спродання 70 алькєрів доброї землі під uprawу. Земля віддалена 10 клм. від міста Прудєнтополіс.

За інформаціями зголошуватись до п. полк. Івана Лєха в Прудєнтополи.

Купуйте насінне!

Михайло Іванків

одержав новий транспорт найлучшого АМЕРИКАНСЬКОГО НАСІННЯ, яке як раз вдається найкраще в нашім бразилійськім підєоні і

яке продає по ціні 150 реїсів за пачку.

ПРИГЛЯНЬТЕСЯ ДОБРЕ НА ПОМІЩЕННЯ ТУТ МАРКУ; така марка паходиться на кожній пачці і такої марки домагайтесь завжди у ваших продавців, бо лиш такої марки насіння є найлучше і до 3 днів кїлчитьєся.

Крім того поручаю рівнож по дуже зниженій ціні великий склад різнобарвної та найдобірнійшої матерії, готових убрань, капелюхів, обуви, машин до шиття, кухонного начиння, і много інших дрібних та найпотрібніших річей.

Також одинокий в Парані склад АТРАМЕНТУ до писання. Цей атрамент урядом патентований і узнапий за найлучший. Один кружок на 2 фляшочки коштує 250 ре.

Для перепродуючих 100 процент опусту. Приходіть і переконайтеся!

З правдивим поважаннем

Михайло Іванків

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ «SÃO JOSÉ»

Володимира Кульчицького

В ПОНТА ГРОССА

Виконує всі роботи як найкраще з спеціальним узглядненнем системи «Tailor elegante». Убрання після міри, як: військові уніформи, одяги колегіальні, спортові, ловецькі.

Для духовних: ряєи, римські капи, нагортки, поєєи, берет і др.

Пишіть на адресу:

WALDEMIRO KULCZYCKI — Rua Pinheiro Machado, 66 (em frente do Collegio São Luiz). — Est. do Paraná — Ponta Grossa.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТІ

В КОЗАКЕВИЦА

не «святим» Мащам посвячено не відкритися! По що нам організації, якихось «Союзів», кооператив і т. п. бунтівничих прояв життя? України не збудуємо, ні! Ми вже так позаталапувані польськими «цудами», що хоч-не-хоч, мусимо бути виметені в польське багно як погноїще будучих «свїньо-човекуф» і «псякреф-човекуф»! Що найменше половина з нас вже нині так «зпсякрефнила», що знюхавши неминучу загладу України, або пристає на «автономію» Галичини, або просто з моста «перецудотворюється» відразу в... «псякрефників».

Нема що даремно мучитися і удавати, що ми народ, з власною ковт... чи пак культурою і т. п.! Ліпше відразу збісурменщитися і, як свинолюди, або собаколюди, приставаймо до тих, які нам принайменше охляпів не пожаліють.

Знюхав се наш славнозвісний «хитрий малорос», б. голова »Нар. Ради з Бразилії», завзятуший і широконатурний козарлига «господин господинович» Николай Якімоф Федюк і за одним замахом і так радикально «знесячився», що, не переходячи навіть фази ільківсько-твердохлівського хруніства — оголосив себе публично «правожондним» і настоящим «полонезом». Еге! Ото в «Correio da Manhã» з 26. липня року «паньского» 1923, в статейці п. з.: «A primeira conferencia do dr. Radwan Praglowski, читаемо, між иншим так: «Cerca das nove e um quarto surgiu no paleo o sr Nicoláo Yakimof Fediuk, polonez, residente em Santa Catharina (??) e actualmente no Rio, coestádano do professor Praglowski, que serviu como interprete do conferencista» і т. д. і т. д.

А що, землячки, не «чудо?» Алеж таке як бик! В Ріо є стільки ляхів, що вмють по португальськи не то «servir como interpretes», але й писати по журналах, обкидуючи скаженою піною огиди нашу ідею національну, цілий народ і тих, що його боронять, а тут тобі п. Никола Якімоф Федюк, що то ще не так давно «душу тіло клав» за Україну і т. д. пхається ляхови за мізерних парудесять мільрейсів як *simples servo* проклятого цілим нашим народом і проклятого ляхізму і без румянця сорому позваляє себе називати публично «polonez-om» та «co-estádano-m»... і то в хвили, коли ляхи сотками тисяч мордують наших дітнів малолітніх, стріляють і на-

Треба сподіватися, що ся перша українська книжка в Бразилії знайдеться в руках кожного уміючого читати українського патріота вБразилії.

ПОЗІР!

Уже прийшли замовлені Просвітною Секцією підручники шкільні і можна їх замовляти у Ред. «Праці» по ціні:

1. С. Черкасенко: Буквар — 1\$400 (вже вичерпаний).
2. А. Крушельницький: Друга Читанка — 2\$600
3. А. Крушельницький: Третя Читанка — 3\$500.

По ір Українці з кольонії Іраті!

В околиці Пінью продається млин водний системи німецької, мурований дім на помешканне, 17 алькерів найлучшої землі під управу, 6 коров і віз з кіньми, а врешті усі найліпші машини і знаряди господарські. Цна дуже догідна, бо 20% низше давнього кошту, а причиною продажі є виїзд властителя з місцевости. Інтересовані можуть зголоситись в кольонії Іраті.

Рудольф Рітс і.

Продається земля 20 алькерів, 12 кіль. від Трес Баррас — в місцевости Тігре. Є забудованне, хата, є вода. На землі є герва і до садження відповідна земля.

Інтересовані найголосяться до п. Якова Брикайла в Гважувірі.

НА ПРОДАЖ хата, шевський варстат, матеріал і обува. Хто хотів би закутити разом, є добрий опуст. Зголошуватись на адресу: Panteleão Malovski, Prudentopolis, rua Dr. Ozorio Guimarães.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На бувшій мілітарній кольонії Шопін, над Ігвассу, що віддалена від Гварануави на 21 милю, є до продажі великий, вже розмірений комплекс землі для наших поселенців, які знайдуть там своїх братів Українців, мешкаючих на Шопін вже 12 літ. Земля дуже добре надається на всі роди збіжа, є герва матте і кана. Зголошуватись до п. José Franquelim de Oliveira em Chopim, cor. Mangueirinha, via Guarapuava. 26—31

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ ДІМ

Сильвестра Доняка

Всякі експедиції товарів, що переходять через Іраті, відбираю зі стації і пересилаю на місце призначення за умірковане винагородженне.

Сильвестер Доняк, Іраті.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНЬСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТІ

В. КОЗАКЕВИЧА

ПОСИДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір різнородної матері, каземіри, пал, понші (плащі), готові убрання, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напитки краєві і заграничні, різнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолю, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукта кольоніальні.

Wlademiro Kozakevitch

Iraty

Адреса тлгр.: «Kozak»

Paraná

BEVAM AS CERVEJAS DA

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвассу — Куригиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОВИ: з Цитринн, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибране насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловского.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поручає Вп. шп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Eseurinha» і инше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скількості і платить найвищу ціну.

CURITYBA — Caixa Postal 180